

Zimovzdorné kaktusy

v našich zahradách

90

Tomáš Bába

- druhy vhodné pro pěstování venku
- zásady správného množení a péči
- možnosti použití

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umísťování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

AKTIVITY SPOLKU KAKTUSÁŘŮ V CHRUDIMI A FIRMY CHRUDIMSKÝ KAKTUSÁŘ:

- KAŽDOROČNĚ POŘÁDÁME ZAMYKÁNÍ SEZÓNY, PRO TĚMĚR TISÍCOVKU NÁVŠTĚVNÍKŮ. TERMÍN JE VŽDY STEJNÝ – POSLEDNÍ SOBOTA V ZÁŘÍ. DOPoledNE VELKÁ BURZA KAKTUSŮ A ODPOledNE BLOK PŘEDNÁŠEK – NEVÍDANÉ SHOW!
- KAŽDOROČNĚ VYDÁVÁME ATLAS KAKTUSŮ – VŽDY 40 VOLNÝCH LISTŮ, BAREVNÉ FOTOGRAFIE KAKTUSŮ S POPISEM DRUHU (UŽ VYŠLO 20 ROČNÍKŮ!).
VÍCE VÍZ <http://www.cact.cz/noviny/index-0311.htm>
- KAŽDOROČNĚ VYDÁVÁME PAPÍROVÝ NABÍDKOVÝ KATALOG, KTERÝ ZÁJEMCI PO VYZÁDÁNÍ POSLEME VŽDY V POLOVINĚ LISTOPADU. ZDE NABÍZÍME VELKÝ SORTIMENT SEMEN, ROSTLIN, LITERATURY A DALŠÍCH POTŘEB PRO KAKTUSÁŘE. TOTÉŽ LZE NAJÍT NA WWW.CACT.CZ
- VELKÁ NABÍDKA ROSTLIN I POTŘEB PRO KAKTUSÁŘE JE I V NAŠEM PRODEJNÍM SKLENÍKU, OTEVŘENÉM OD KVĚTNA DO LISTOPADU, DENNĚ OD 8 DO 16 HOD., NA ADRESE „CHRUDIMSKÝ KAKTUSÁŘ“, GORKÉHO 886, 537 01 CHRUDIM. TEL. 469 688 366
- KAŽDÝ MĚSÍC VYDÁVÁME „SPECIÁLNÍ INTERNETOVÉ KAKTUSOVÉ NOVINY“, KTERÉ NAJDETE NA WWW.CACT.CZ/NOVINY
- DALŠÍ INFORMACE LZE ZÍSKAT DOTAZEM NA PAVLICEK@CHRUDIM.CZ

Tomáš Bíba

Zimovzdorné kaktusy v našich zahradách

Vydala Grada Publishing, a.s.,
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 220 386 401, fax: +420 220 386 400
jako svou 3076. publikaci

Odpovědná redaktorka Růžena Ročková
Sazba Artedit s.r.o., Praha
Fotografie na obálce Tomáš Bíba
Fotografie v barevné příloze Tomáš Bíba
Počet stran 80 a 16 stran barevné přílohy
První vydání, Praha 2007
Vytiskl Rodomax-Print, s.r.o.
Rezecká 1164, Nové Město n. Metují

© Grada Publishing, a.s., 2007
Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2007

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

ISBN 978-80-247-2242-9 (tištěná verze)
ISBN 978-80-247-6083-4 (elektronická verze ve formátu PDF)

© Grada Publishing, a.s. 2011

Úvod	8
1. Co jsou kaktusy	10
1.1 Fyziologie kaktusů	12
1.1.1 Hromadění vody	12
1.1.1.1 Řízená funkce kořenů	12
1.1.1.2 Omezení ztrát vody z nadzemních orgánů	13
1.1.2 Metabolismus typu CAM	13
1.1.3 Odolnost vůči vysokým teplotám	14
1.1.4 Odolnost k mrazu	14
1.2 Rozdělení čeledi <i>Cactaceae</i>	15
1.3 Mrazuvzdorné kaktusy	17
1.4 Zimovzdorné kaktusy	18
1.5 Přehled mrazuvzdorných a zimovzdorných kaktusů	18
2. Pěstování zimovzdorných kaktusů	21
2.1 Množení generativní	21
2.1.1 Nákup osiva	21
2.1.2 Sběr osiva z vlastních rostlin	21
2.1.3 Výsev semen	21
2.1.4 Přepichování	23
2.2 Množení vegetativní	24
2.2.1 Řízkování	24
2.2.2 Roubování	25
2.3 Výběr stanoviště pro zimovzdorné kaktusy	26
2.4 Výsadba kaktusů	27
2.4.1 Substráty	27

2.4.2 Úprava stanoviště.	28
2.4.2.1 Pěstební záhony.	28
2.4.2.2 Střešní zahrady	29
2.4.2.3 Suché zídky	30
2.4.2.4 Okenní truhlíky a kamenná koryta	32
2.4.3 Vlastní výsadba	33
2.5 Ošetřování kaktusů	33
2.5.1 Zálaha.	33
2.5.2 Hnojení	34
2.6 Choroby a škůdci kaktusů	34
2.6.1 Choroby kaktusů	34
2.6.2 Škůdci kaktusů.	35
2.6.3 Ochrana proti plevelům	35
2.7 Možnosti ochrany zimovzdorných kaktusů v zimním období	37
3. Použití zimovzdorných kaktusů v zahradní tvorbě	38
3.1 Rodinné zahrady	38
3.2 Botanické zahrady	39
3.3 Parky.	39
3.4 Střešní zahrady.	40
4. Vhodné lokality pro zimovzdorné kaktusy v rámci ČR	42
4.1 Polabí	42
4.1.1 Litoměřicko.	42
4.1.2 Mělnicko.	42
4.2 Berounsko a Křivoklátsko.	43
4.3 Praha a blízké okolí	43
4.4 Jižní Morava	44

5. Rody a druhy mrazuvzdorných kaktusů	45
5.1 Rod <i>Mammillaria</i>	45
5.2 Rod <i>Pediocactus</i>	46
5.3 Rod <i>Navajoa</i>	48
5.4 Rod <i>Sclerocactus</i>	48
6. Rody a druhy zimovzdorných kaktusů	51
6.1 Zimovzdorné kaktusy USA, Kanady a Mexika	51
6.1.1 Rod <i>Opuntia</i>	51
6.1.2 Rod <i>Echinocereus</i>	60
6.1.3 Ostatní rody a druhy zimovzdorných kaktusů	67
6.1.3.1 Rod <i>Coryphantha</i>	67
6.1.3.2 Rod <i>Cylindropuntia</i>	69
6.1.3.3 Rod <i>Escobaria</i>	72
6.1.3.4 Rod <i>Pediocactus</i>	73
6.2 Zimovzdorné kaktusy Jižní Ameriky	75
7. Sukulenty vhodné pro společnou výsadbu s druhy čeledi	
<i>Cactaceae</i>	76
7.1 Rod <i>Agave</i>	76
7.2 Rod <i>Yucca</i>	77
7.3 Rody <i>Nolina</i> a <i>Dasylirion</i>	78
7.4 Další druhy	78
Použitá literatura	79
Slovníček odborných výrazů	79
Rejstřík latinských názvů rostlin	80

Úvod

Kaktusy jsou velmi specifickou skupinou rostlin. Jsou charakteristické svým exotickým habitem, především výrazným otrněním, velmi zvláštní stavbou těla, způsobem života a neobyčejnou odolností. Pro tyto vlastnosti jsou velice oblíbené u pěstitelů specialistů, kteří se často věnují jen některému rodu či komplexu druhů, ale také u široké veřejnosti. Většina pěstitelů se však soustřeďuje zejména na choulostivější rody a druhy kaktusů, které vyžadují finančně náročná pěstební zařízení, nebo alespoň bezmrazé prostory pro přezimování rostlin, a často ani neví o existenci poměrně široké skupiny zimovzdorných kaktusů. Tato skupina kaktusů je přitom velmi vhodná pro venkovní výsadby v podmínkách České republiky, za nesrovnatelně menších finančních nákladů na kulturu oproti kultuře skleníkové. Ve spojení s dalšími sukulentními druhy rostlin, především z rodů *Agave* a *Yucca*, můžeme vytvořit velice působivé kompozice v každé zahradě.

Je i určitým trendem zahradníků a zahradnických firem současnosti hledat nové a zajímavé rostliny zejména pro použití v rodinných zahradách. Souvisí to se stále většími nároky majitelů zahrad na obytný prostor a zahradu jako takovou.

Přirozenou vlastností člověka je vyhledávat prostředí vhodné k relaxaci i aktivnímu odpočinku. Protože však těchto míst v dnešní přetechizované době ubývá, uchylují se lidé k vytváření příjemného prostředí podle vlastních představ. Velmi se rozšiřují takové zájmy, jako pěstování cibulovin, skalniček, bambusů, a právě i zimovzdorných kaktusů. Stále více lidí v dnešní uspěchané době klade důraz na rodinnou zahradu a na zeleň veřejných prostranství. Užitečná funkce rodinné zahrady ustupuje do pozadí a na významu stále více získává okrasná funkce zahrad. Zahrada se stává místem relaxace a každá nová možnost ztvárnění okolí domu je velice žádaná. Z těchto důvodů stále roste zájem o skupinu zimovzdorných kaktusů jako o jednu z alternativ nového pojetí ztvárnění rodinné zahrady. Právě zimovzdorné kaktusy by mohly najít uplatnění na místech jinak těžko využitelných, kterými jsou suchá místa pod přesahy střech, střešní zahrady nebo truhlíky na oknech panelových domů. Jejich obrovskou výhodou je odolnost vůči suchu a horku. Nepotřebují vůbec žádnou závlahu, a jsou tak vhodné pro pěstitele s nedostatkem volného času.

Touhou lidí je hledat stále nové a zajímavější rostliny, kterými by si mohli zpestřit prostředí kolem sebe. Často se tato činnost stává vášní a koníčkem

na celý život. Pěstitelé se stejnými zájmy se velmi často sdružují do spolků a klubů, a to jim přináší duševní odpočinek a zpestření společenského života. Tato kniha se u nás jako první zaměřuje na pěstování a použití zimovzdorných kaktusů v našich zahradách. Pokud alespoň částečně přispěje k vytvoření příjemnějšího a krásnějšího prostředí kolem nás, tak splnila svůj účel.

Autor

